

Nr. 16.

Warszawa

10/22 kwiet. 1868 r.

Wychodzi w każdą środę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Pokój i wojna! Są to dziś aż do znudzenia obrabiane temata. Są to komunały, których jednak uniknąć niepodobna chcąc mieć pojęcie o położeniu ogólném. Mówią o usposobieniu pokojowém. Rzecz prosta: któżby ostatecznie nie chciał pokoju, który jedynie sprzyjać może prawidłowemu rozwojowi pracy i bogactwa? Ale chodzi właśnie o środek osiągnięcia trwałego pokoju. Otóż oddawna już obiega myśl *rozbrojenia*, jako środek utrwalenia pokoju: jestto wiadoma formuła przewrócona w ten sposób: *„Si vis pacem para pacem"* (zamiast *bellum*). Sprostowanie takie znaleźliśmy w pięknéj rosprawie p. Passy, dowodzącéj niedorzeczności paradoxu, który każe dla pokoju gotować wojnę.

Tak więc nastrój jest i musi być ostatecznie pokojowy. Że zaś sprawy europejskie są tak powikłane, iż prosta akcja dyplomatyczna rozwiązać trudności nie zdoła; przeto słusznie twierdzi Gazeta Augsburska, że „kongres lub wojna poprzedzić musi rozbrojenie." W tém wyrażeniu zawierają się obie formuły,—dawna, paradoxalna i nowa, sprostowana. Która z nich w obecnych okolicznościach da się zastosować,—przewidzieć trudno; widzimy tylko przygotowania, usiłowania w obu kierunkach. O uzbrojeniach francuskich i pruskich dość już wiadomo. Teraz rząd austrjacki proponuje prawo wojskowe, które idzie daléj niż francuskie, i na wypadek pospolitego ruszenia powołuje do broni całą ludność męską od lat 18 do 40. Z drugiéj strony dyplomacja usiłuje zapobiedz starciu; a w ostatnich czasach zaczęto poważnie mówić o rychłém wystąpieniu cesarza Napoleona z projektem kongresu, w którém mają być stanowczo nakreślone warunki rozbrojenia i plan nowéj równowagi europejskiéj.

Tak więc wyczekiwanie, niepewność, więcéj niż kiedy usprawiedliwić się dają i wciąż utrzymują zastój i wytężenie w stosunkach ekonomicznych i finansowych. Pozorne polepszenie w bilansie banku francuskiego tłumaczy się potrzebami chwilowemi likwidacji marcowéj, a w części (co do zmniejszenia funduszu metalicznego) żądaniem złota do Włoch. Renta odzyskała swój kurs 69,10; kredyt ruchomy spadł na 235.

Prawo podatkowe włoskie wyradza trudności: zapowiedziany podatek od kuponów renty potrąca o interesa kapitalistów zagranicznych; wyłączono więc posiadaczy imiennych tytułów, mieszkających za granicą. Ale przedmiot ten ulega wielkiéj dyskusji, gdyż wyjątek taki daje powód do łatwych nadużyć.

Przed podobnemi trudnościami wstrzymała się též austrjacka Rada Państwa, w rozbiorze projektu opodatkowania renty długu publicznego.

Giełda warszawska notuje małe zniżenie papierów publicznych, oprócz ruskiéj pożyczki premjowéj (126¼ — 123¼), a podwyższenie kursów wexli zagranicznych.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 13—18 kwietnia 1868 r.

		Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Poniedz. 13 kwiet. święto	Wtorek 14	Środa 15	Czwar. 16 święto	Piątek 17	Sobota 18	Stosunek do równi na 100
				Ruble						
	1. Papiery publiczne.									
	a) Rządowe.									
Polskie.	Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	.	.	74,50	.	74	.	74
Polskie.	Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4,^{32}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie.	Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	.	.	.	.	102	.	136
Polskie.	Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup	5	45	.	.	.	.	51	.	$113\frac{1}{3}$
Polskie.	„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	.	.	.	.	27	.	90
Polskie.	„ „ „ *B* (z. 200)	5	30	.	.	.	.	32,75	.	$109\frac{1}{6}$
Polskie.	Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	.	.	.	.	*56	.	*56
Polskie.	Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	.	62,17	61,83	.	62,50	62,67	$62\frac{2}{3}$
Polskie.	kupon	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie.	5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	75	.	75
Ruskie.	6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie.	Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	125,50	125,75	.	126	126,25	$126\frac{1}{4}$
Ruskie.	„ „ z 1866 r.	5	.	.	123	123	.	123,75	123,25	$123\frac{1}{4}$
Ruskie.	Metaliki (300) lutowe	4	100	.	.	100	.	100	100	100
Ruskie.	Metaliki (300) sierpniowe	4	100	.	.	100,17	.	100,17	100,17	$100\frac{1}{6}$
Ruskie.	Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	80	.	80	.	80
	b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie.	Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	.	.	82,25	.	82,25	82,25	$82\frac{1}{4}$
Polskie.	„ „ „ ser. 2	4	100	.	74,50	74,42	.	74,25	74,25	$74\frac{1}{4}$
Polskie.	„ kupon	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Polskie.	Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	64	64,25	$107\frac{1}{10}$
Polskie.	„ „ W-B. (100. 150)	4	100	.	56,25	.	.	56,50	56,50	$56\frac{1}{2}$
Polskie.	„ „ Teresp. (100)	5	100	.	81,50	81,75	.	82,50	82,75	$82\frac{3}{4}$
Polskie.	„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	78,50	.	$78\frac{1}{2}$
Rus.	Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	114,50	.	$91\frac{3}{5}$
Rus.	Obligacje „ „	$4\frac{1}{2}$	100	.	.	.	.	.	.	.
	2. Wexle.									
	Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	.	106,95	106,95	.	$106,72\frac{1}{2}$	$106,72\frac{1}{2}$	$114\frac{9}{10}$
	Gdańsk (100) „	.	92,857	.	.	.	.	.	106,50	$114\frac{2}{3}$
	Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	.	.
	Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	7,32	7,31	.	7,30	7,30	$115\frac{4}{5}$
	Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	.	.	87,15	87,30	116
	Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	.	.	*93,60	$*100\frac{4}{5}$
	Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	99,17	.	99	.	99
	3. Monety.									
	Półimperjał	.	5,15	.	.	.	.	5,97	.	$115\frac{9}{10}$
	Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
	Dukat holenderski	.	3	.	.	.	.	3,45	.	115
	Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
	Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	1,08	.	$116\frac{1}{3}$
	Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	0,63	.	$100\frac{1}{6}$

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Amsterd
bankowa:	6%	$7\frac{1}{2}$	2	$2\frac{1}{2}$	4	4	$2\frac{1}{2}$	3
giełdowa:	—	8 (9)	1 ($1\frac{1}{2}$)	$1\frac{3}{4}$ ($2\frac{1}{4}$)	4	$2\frac{3}{4}$	$1\frac{3}{4}$ (2)	3

DOCHODY DRÓG ŻELAZNYCH W.-WIEDEŃSKIÉJ I W.-BYDGOSKIÉJ,

za styczeń i luty 1868 r.

		W.-Wiedeńs. styczeń	W.-Wiedeńs. luty	W.-Bydgos. styczeń	W.-Bydgos. luty
Z przewozu osób	rubli	47.270, 33	43.799, 17	11.790, 47	10.411, 18½
— towarów	„	124.565, 72	152.495, 16½	25.973, 50	25.712, 21½
Różne dochody	„	2.029, 98½	1.307, 93	681, 19½	149, 79½
Razem	„	173.866, 03½	197.602, 26½	38.445, 16½	36.273, 19½
W tychże miesiącach 1867 r. było	„	164.445, 59½	178.900, 17½	35.672, 36	34.624, 73½
Zatém w 1868 więcéj	„	9.420, 44	18.702, 09	2.772, 80½	1.648, 46

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 4 kwietnia	w ciągu 2 tygodni przyb. (+) ub. (—)	w d. 18 kwietnia
	r u b l i		
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.758.924, 90½	+ 134.962, 51 — 249.559, 50½	1.644.327, 91
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi.	268.822, 84½	+ 21.362, 66 — 18.356, 98	271.828, 52
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	176.216, 81	+ 8.350, . — 6.058, .	178.516, 81
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	16.064, 67	+ 7.044, 55	23.109, 22
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	842.301, .	+ 9.491, . — 28.152, .	823.640, .
3. „ na zast. towarów a) wełny	221.679, 43	+ 17, 50 — 6.397, 50	215.299, 43
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	331.725, 60½	+ 1.064, 63 — 3.564, 63	329.225, 60½
4. „ „ kosztowności	765.257, 76½	+ 5.236, 26 — 4.657, 43	765.836, 59½
5. Otwarte kredyta	5.402.928, 07½	+ 448.525, 52½ — 848.411, 98	5.003.041, 98
6. Kasa: Monety srebrne	2.632.989, 04¾	— 1.207, .	2.631.782, 04¾
6. Kasa: „ złote	33.490, 62½	+ 10, 30	33.500, 92½
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	711.085, .	+ 27.700, .	738.785, .
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	436.855, .	+ 929.562, .	1.366.417, .
Łącznie (6)	3.814.419, 67¼	+ 956.065, 30	4.770.484, 97¼

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 9/10 kwietnia 1868 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n k ó w	
Fundusz metaliczny	1.132 950251	520.626925
Portfel	438.785764	467.891000 (Portfel i Zaliczenia)
Zaliczenia na złoto i rozm.	74.401683	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	83.822200	331.700000
Dług skarbu i inne wart.	161.971917	375.000000
	1.891.931815	1.695.217925

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n k ó w	
Bilety w obiegu	1.218.330025	615.276125
Przekazy z term. kilkod.	34.231999	12.815125
Rachunki bieżące prywatne	401.260734	528.665575
Rachunki bieżące skarbowe	5.586029	97.354500
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk)
Zysk do kapit. doliczony	7.044776	
Inne bierniki	42.978252	77.281600
	1.891.931815	1.695.217925

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— Obligacje Towarzystwa Kredytowego. Ukazem Najwyższym do Komitetu Urządzającego z d. $^9/_{21}$ marca r. b., — dla zapewnienia Towarzystwu Kredytowemu Ziemskiemu w Królestwie Polskiém możności posiadania zawsze w gotowiźnie dostatecznego zasobu pieniężnego na opłatę procentów od swych listów zastawnych i na ich umorzenie, w takich nawet razach, kiedy raty Towarzystwu od jego dłużników przynależne pozostają na zaległości, dopóki odzyskanemi nie zostaną,—dozwolono Towarzystwu wypuścić obligacje na następujących zasadach:

1. „Obligacje mają być wypuszczone na okaziciela, ceny imiennéj po sto rubli każda, w ogóle na sumę jeden miljon pięćkroć stotysięcy rubli.

2. Każda obligacja przynosi procentu po $1\frac{1}{2}$ kopiejki dziennie. Procenta wypłacają się w terminach na obligacjach oznaczonych, za całkowity rok upłyniony, w Kasie Dyrekcji Głównéj Towarzystwa.

3. Bieg procentów i umorzenia oznacza się dla wszystkich obligacij od jednego terminu, podług uznania Dyrekcji Głównéj, staraniu któréj, pod nadzorem Komitetu Towarzystwa, porucza się obmyślenie najkorzystniejszych sposobów sprzedaży obligacij. Wypuszczenie obligacij powinno być ukończone dnia $^{11}/_{23}$ października 1869 r.; obligacje do tego terminu nie sprzedane, winny być zniszczone, według porządku określonego w art. 6.

4. Obligacje przyjmowane będą we wszystkich kasach Towarzystwa na rachunek przynależnych mu rat po cenie imiennéj, z doliczeniem procentów za dnie upłynione, lecz nie dopuszczając przytém wydawania z nich reszty gotowemi pieniędzmi.

5. Wszystkie obligacje powinny być wycofane z obiegu w przeciągu lat sześciu od terminu ich wypuszczenia, za pomocą corocznego wykupu, po cenie imiennéj, jednéj szóstéj części wszystkich obligacij w obieg wypuszczonych. Na rachunek téj ilości zaliczają się wszystkie obligacje, przyjęte w ratach przez kasy Towarzystwa; gdyby wszakże na trzy miesiące przed nadejściem terminu, oznaczonego do wykupu obligacij, ilość takowych do kas wniesiona, okazała się mniejszą od téj, jaka do corocznego wykupu jest oznaczoną, w takim razie brakująca ilość obligacij przeznacza się do wykupu przez losowanie, dokonywać się mające przez Dyrekcję Główną, na trzy miesiące przed terminem umorzenia. Obligacje, których numera zostały wylosowane, spłacane będą ich okazicielom po nadejściu tego terminu, gotowemi pieniędzmi, w całkowitéj ich sumie imiennéj. Od tego terminu bieg procentów od tych obligacij ustaje.

6. Przygotowanie obligacij, według formy przez Dyrekcję Główną zatwierdzonéj, jak również zniszczenie obligacij przyjętych przez kasy Towarzystwa na opłatę rat, albo wylosowanych, albo téż takich, które z powodu uszkodzenia zastąpione zostały innemi, dokonywane być ma pod nadzorem i kontrolą Komitetu właścicieli listów zastawnych, ze ścisłém zachowaniem przepisów o przygotowaniu i paleniu tych listów.

7. Wzamian za obligacje uszkodzone lub wypadkowo zniszczone, wydają się duplikaty, według porządku przyjętego przy wydawaniu w podobnych razach duplikatów listów zastawnych.

8. Procenta od obligacij przypadające, jakoteż kapitały za wylosowane obligacje, w ciągu lat 20-stu nie odebrane, przechodzą na korzyść Towarzystwa. Od procentów i kapitałów przypadających do wypłaty okazicielom obligacij, w swoim czasie nie odebranych, żadne procenta płacone nie będą.

9. Sumy ze sprzedaży obligacij otrzymane użyte być mają wyłącznie na opłatę procentów od listów zastawnych Towarzystwa i na umorzenie tychże listów.

10. Wypłata procentów od obligacij i umorzenie tychże obligacij zabespieczają się tak na zaległych ratach dłużników, jako też na funduszu rezerwowym Towarzystwa i w ogóle na jego całym majątku.”

— Wojna banków p. R. H. Patterson'a—z angielskiego na niemiecki język przełożył Holtzendorff (Berlin 1867).

Perjodyczne przesilenia pieniężne i połączone z niemi zmiany stopy procentowéj przypisuje Patterson sztucznemu działaniu, - złośliwości bankow, a przedewszystkiém banku angielskiego. „Od czasu do czasu, „mówi on, banki europejskie wszczynają między sobą „wojnę, zwykle z inicjatywy banku angielskiego, który „podwyższa stopę skupu, i to jest właśnie wypowiedze„niem wojny. Czyni on tak, jak powiadają, dla wstrzy„mania wywozu złota i ściągnięcia go do kraju. Ależ „i banki innych krajów idą za jego śladem, podwyższa„ją skup u siebie,—i warunki wywozu i przywozu złota „pozostają też same co przedtém; a zatém rezultat „owéj międzynarodowéj wojny banków jest ża„den. Wojna ta powstaje skutkiem *przypadkowego* „i *przemijającego* zmniejszenia się zapasów złota w pe„wnym kraju (zwykle w Anglji).”...

Gdyby istotnie zniknięcie złota w pewnym kraju było *przypadkowém* i przemijającém w tém znaczeniu, iżby równowaga sama przez się nastąpić mogła, p. Patterson miałby rację, odrzucając heroiczne lekarstwo tam gdzie nie ma choroby. Ale jeżeli choroba rzeczywiście istnieje, to objaśnienie jéj złośliwością banków podobne jest do objaśnienia cholery mniemaném zatruciem studni.

Otóż długoletnie doświadczenie wskazuje, że zniknięcie z kraju funduszu metalicznego świadczy o niedostatecznym wywozie towarów dla pokrycia zagranicznych zobowiązań, — co nastąpić może albo skutkiem nieurodzaju, albo przystąpienia wielkiéj masy kapitałów krajowych do pożyczek i przedsiębierstw zagranicznych, szczególniéj zaś skutkiem nadmiernego wypuszczenia znaków obiegowych powierczych, a przez to podwyższenia cen towarów, sprzyjającego przywozowi, a wywóz ścieśniającego. Ażeby nie stracić podstawy metalicznéj waluty krajowéj i nie dopuścić kursu przymusowego, banki dbają o to, aby *saldo* płacone było nie metalem lecz towarami. — a do tego służy podwyższenie stopy procentowéj.

Dla uniknienia przelewu złota z kraju do kraju, p. Patterson doradza urządzenie Banku europejskiego, w którym wszystkie wielkie banki miałyby udział i rachunek bieżący, w którym odbywałyby się międzynarodowe wymiany (clearing). Ale to wcale nie wyklucza przesileń i potrzeby ostatecznéj realizacji zobowiązań. Bankowe kombinacje mogą poniekąd zmniejszyć tarcie interesów, ale stworzyć bezpośrednio bogactwa nie są w stanie.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.